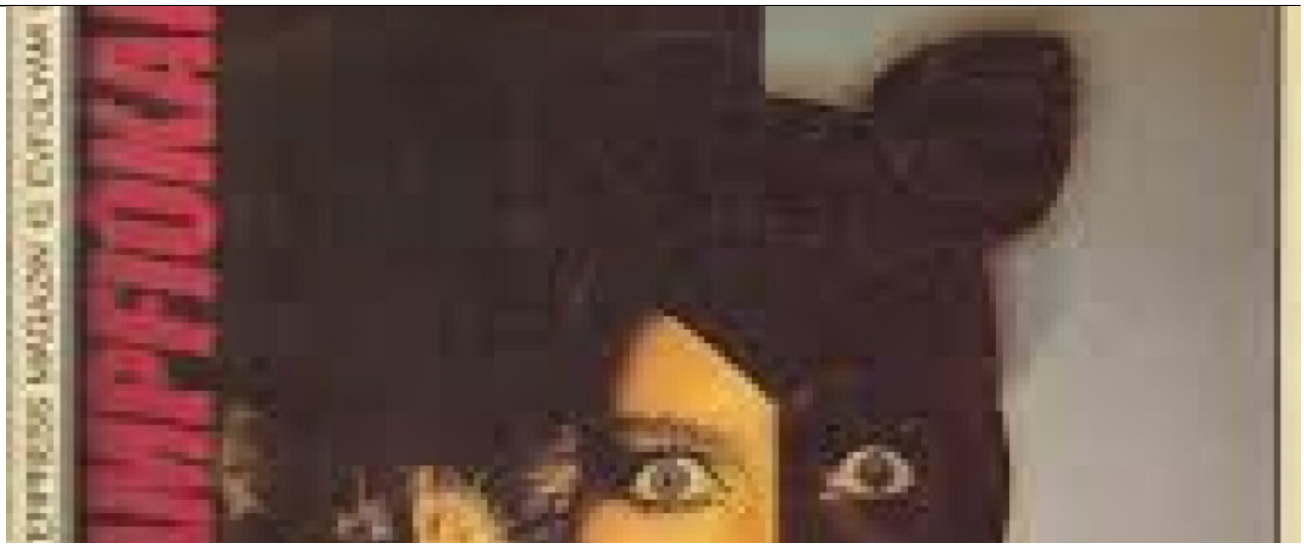


Az IPM, a magyar „médiacsoda” a hetvenes és nyolcvanas években

2015 június 16. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

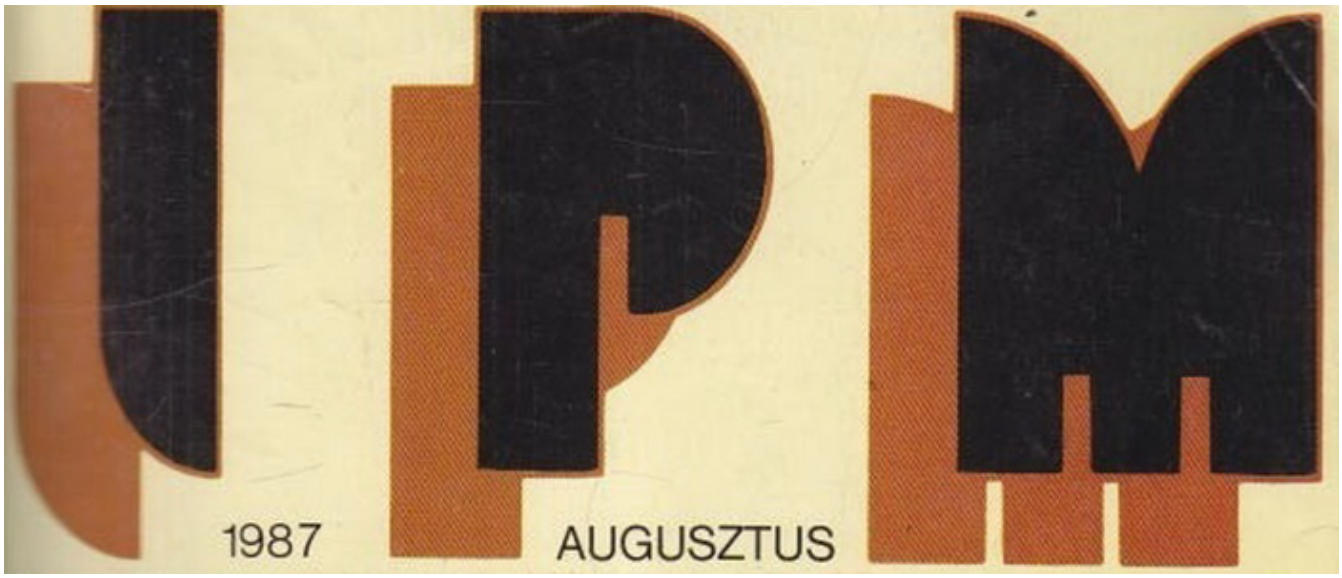
- 0

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

A kelet-közép-európai szocialista országokban m?ködött néhány, a szovjet titkosszolgálattal együttm?köd? szervezet, melyet kevesen méltattak figyelemre.

Ilyen volt a harmincas évek európai „népfrontmozgalmának” el?zményeire épít? Békevilágtanács, a Demokratikus Ifjúsági Szövetség (DIVSZ) és a Nemzetközi Újságíró Szövetség (NUSZ). Mindegyiknek komoly tagszervezete és apparátusa volt Magyarországon is, melyek „területenkívüliséget élveztek”, és „többszörös alárendeltségben” m?ködtek: az MSZMP nemzetközi osztálya, a Belügyminisztérium illetékes (III/2-es) osztálya és a katonai elhárítás formális ellen?rzése mellett a szovjet pártszervek, illetve a titkosszolgálat, a KGB utasításait hajtották végre.



Érdemes közelebbr?l szemügyre venni a 1946-ban alapított, prágai székhely? *Nemzetközi Újságíró Szervezet* (The International Organisation of Journalists, IOJ) magyarországi tagszervezetének m?ködését, illetve gazdasági- és médiaérdekeltségeit. A fennállásának negyvenedik évfordulóját 1986-ban ünnepel?, és a szovjet politikát, a „békeharcot” feltétlenül támogató NUSZ-nak saját adatai szerint 250 000 tagja volt, s így a világ legnagyobb újságíró szervezetének számított. Bár a „demokratikus és haladó újságírókat” tömörít? szervezetet a nemzetközileg is elismerték: tagja volt többek között az UNESCO-nak is, nyugaton egyértelm?en gyanakodva tekintettek rá.

Ma már nem kétséges, hogy a NUSZ a szovjet titkosszolgálat, a KGB közvetlen irányítása alatt állt, bár az id?k folyamán állandóan változtatta alapszabályát, és szerkezeti felépítését. Nemcsak mint a nyugati közvéleményt a médián keresztül befolyásoló újságíró szervezet m?ködött, hanem minden jel szerint aktív részt vállalt a harmadik világ „kádereinek” kiképzésében is. „Szolidaritási iskolákat” tartott fenn nemcsak az európai szocialista országokban (az NDK-ban, Csehszlovákiában, Romániában és Bulgáriában), de Kubában, Vietnamban, Észak-Koreában és Irakban is. A budapesti „nemzetközi újságíró iskolában” a nyolcvanas évek els? felében mintegy százhúszan dolgoztak, ebb?l a „technikai személyzet 94 f?t”, a tanári kar 24 f?t tett ki. Az igazgató Rybka Géza volt.

A NUSZ titokzatos tevékenységének egyik legkevésbé ismert oldala volt a finanszírozása. Ez volt a terület, ahol Magyarországra fontos szerep jutott a nyolcvanas években. Egy nyugatnémet szerz?, Paul Roth könyvet írt a szervezetr?l, melyben megállapította: *„A NUSZ finanszírozását mindig titokban tartották, a kongresszusokon elhangzott beszámolók hiányosak és titokzatosak voltak. A NUSZ hivatalos dokumentumai szerint a szervezet bevétele a tagsági hozzájárulásokból, az 1953-ban alapított 'Nemzetközi Szolidaritási Alap' és az 1964-ben alapított 'Nemzetközi Szolidaritáslottó' támogatásából, , továbbá NUSZ 'alkalmazott szolgáltató szervezeteinek', a Videopressnek és az Interpressnek a bevételeb?l származik. Els? pillantásra is alig hihet?, hogy a NUSZ tevékenységének, apparátusának (a tizenhat Prágában eltöltött év alatt mintegy ezer f?re duzzadt fel a létszám), továbbá az újságírók iskoláztatásának fedezéséhez további bevételekre van szükség.”*

A NUSZ a hetvenes-nyolcvanas években els?sorban Magyarországon tett szert jelent?sebb bevételre. A NUSZ égisze alatt, az MSZMP által ellen?rzött Tájékoztatási Hivatal jóváhagyásával lényegében egy egész kiváltságos sajtóbirodalmat épült ki, melynek legf?bb célja az volt, hogy nyereséget termeljen magazinok kiadásával, illetve reklámfilmek készítésével, és forgalmazásával. A nyereség egy részét Magyarországon fektették be, az 1988-as társasági törvény elfogadása után tucatnyi céget alapítottak, és számos ingatlant vásároltak, köztük kastélyokat és üdül?ket is, különféle célokra. A „fed?cégek” alapításának technikáját a NUSZ szakért?i Nyugat-Európában,

kés?bb pedig a harmadik világban sajátították el a hatvanas évekt?l kezdve, s nálunk is sikeresen alkalmazták. Annak fejében, hogy a nagyszabású vállalkozások nyereségének egy másik részét – nem lehet tudni, hogy pontosan mennyit, de feltehet?leg a nyolcvanas évek legvégén már egyre kevesebbet – átutaltak a szovjet titkosszolgálattal, a KGB-vel szorosan összefonódott prágai NUSZ számlájára, a magyar képvisel?inek és üzleti partnereiknek páratlan lehet?ségük nyílt nagyszabású, jövedelmez? üzletek bonyolítására, és nyugati kapcsolatok kiépítésére.

Mindenekel?tt az Interpress Magazin kiadása volt jövedelmez? vállalkozás: a közönséget vonzotta a szép kiállítású, politikamenetes folyóirat, melynek figyelemfelkelt?, igényesen tervezett borítóját, majd egyre több bels? színes oldalát is Ausztriában nyomtatták. Az IPM példányszáma, ahhoz képest, hogy havi periodikáról volt szó, példátlanul magas volt. A kommunista ideológiától mentes, szép kivitel?, nyereséges folyóirat el?állítói páratlanul el?nyös „lombik-körülmények” között megismerkedtek a kapitalista sajtópiaci versennyel. Az Interpress Kiadó és nyomda vállalat (utóbb Interpress Kiadó, Reklám és Nyomda Vállalat) jelent?s jövedelemre tett szert, hiszen kiadványai élvezték a sajtótermékek ideológiai okokból fenntartott, kedvezményes finanszírozási rendszerét. A bevétel egyre növekv? hányada származott a hirdetésekb?l, melyekre a „kapitalizmussal kacérkodó szocializmus” viszonyai között egyre nagyobb volt az igény. Több mint egy évtizeden keresztül annyi színes és fekete-fehér hirdetést közölt, amennyit akart, s ezzel uralkodó helyzetbe került a kiépül? reklámpiacon. Mindez lehet?vé tette, hogy jóval az önköltségi ár alatt árulja termékeit, s a nyugati min?ség? színes papírra nyomott kiadványuk vonzóan olcsó legyen. Ugyanakkor befolyásos pártfogóik megvédték ?ket a „kemény vonalas kommunisták” támadásairól.

Ami magát a kiadványt, az Interpress Magazint illeti, mai szemmel nehezen képzelhet? el, mi az, amit a korabeli olvasók „faltak” benne. Hosszabb és rövidebb cikkeket közölt, els?sorban apolitikus és ismeretterjeszt? jelleg?eket, f?ként külföldi szerz?kt?l. Kéthavi kiadványként indult 1975 januárjában,, „cseh és magyar nyelven”. A magyar nyelv? kiadás f?szerkeszt?je, és a folyóirat alapítója Ivanics István volt, akit nem sokan ismerték akkoriban. Felt?n? volt, hogy a viszonylag nagy mennyiség? anyag egyetlen gondozójaként az ? nevét tüntették fel, pedig kezdett?l fogva sokan m?ködtek közre fordítóként és szerkeszt?ként is. A szerkeszt?ség címét és telefonszámát sem adták meg. Egy év múlva, amikor a lap sikere nyilvánvalóvá vált, és már tömérdek reklámot is közölt, az impresszumban felt?nt a „szerkeszt? bizottság”: dr. Milan Codr, Ivanics István, dr. L?rincz Irén és Jaroslav Pikous. Codr és Pikous a NUSZ prágai központjának káderei voltak. 1976 áprilisában az IPM arról értesítette olvasóit, hogy *„augusztus utolsó hónapjaiban megjelenik az IPM angol és német nyelv? különkiadása, melyet – korlátozott példányszámban – megvásárolhatók lesznek Magyarországon is.”* Egy hónap múlva a szerkeszt?k a példányszám rohamos növekedésével dicsekedtek: *„1975 januárjában az IPM induló példányszáma 15 000 volt, 1976 májusában pedig 71 000 példányban jelenik meg.”* A lap legmagasabb példányszáma a nyolcvanas évek közepén 165 000 volt.

1986 januárjában az impresszum már arról tudósít, hogy a NUSZ folyóirata Magyarországon havonta, Csehszlovákiában kéthavonta jelenik meg, ami nyilvánvaló nézetkülönbségre utal a prágai „lapgazda” és a budapesti szerkeszt?ség között. Ekkoriban már tudható volt, hogy az egyre vastagabb lapot hányan szerkesztik, rovatait kik vezetik. 1987-ben elt?nt az impresszumból a NUSZ által kijelölt szerkeszt?bizottság. Ekkortól kezd el az IPM krimiket megjelentetni, el?bb „kalandos különszámok” formájában, majd megindítja az IPM Könyvtárat. Ennek keretében minden hónapban új krimit adtak ki, hatalmas példányszámban. A könyv- és lapkiadás továbbra is jövedelmez? volt, tekintettel arra, hogy ebben az id?ben a költségvetés még er?teljesen támogatta ezt az iparágat. A televízió még nem sugárzott sorozatban b?nügyi filmeket, a krimik iránt nagy volt az igényt, és ezeknek az ára – nyolcvan és száz forint között – még az átlagolvasó számára is megfizethet? volt. Kiadóként az IPM Kiadó Kft-t tüntették fel. Az IPM nagy korszaka 1990 januárjában ért véget, amikor szerkeszt?ségi közlemény adta tudtul a lapban: *„Ivanics Pista, a fáradhatatlan szervez?, alapító, ötlet és energiaforrás nyugdíjba megy”*. Ett?l kezdve a f?szerkeszt?k gyorsuló ütemben váltották egymást, egészen a folyóirat 1994 áprilisi megsz?nésig. (A ma megjelen? IPM-nek nincs köze az el?djéhez.)

Hogy hová vándorolt az IPM óriási nyeresége, melyb?l a hazai „lapgazdák” egyre kevesebbet utaltak át a NUSZ prágai számlájára? Ez már egy újabb nyomozás témája lehetne, mely elvezetne bennünket a magyarországi rendszerváltás ma is gondosan ?rzött titkaihoz.



Pelle János - PhD, egyetemi oktató

Látószög

www.hirado.hu - Látószög

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

Tisztelt olvasók!
Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: https://twitter.com/syracuse73. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu



Ajánló